

Asiantuntijalausunto

16.10.2025

Glenn Gassen

Helsingin kaupunki

HE 90/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Helsingin kaupungilta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (HE 90/2025).

Helsinki kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä. Asia on tärkeä Helsingille, sillä Helsingissä asuu 23 prosenttia Suomen kaikista ulkomaalaistaustaisista, ja onnistuneilla valtion vastaanottopalveluiden järjestämisellä on vaikutusta myöhemmin kuntiin siirtyville kansainvälistä tai tilapäistä suojelua saaville henkilöille ja siten kotoutumisen onnistumiselle. Erityisen ajankohtainen tilanne on nyt, kun tilapäistä suojelua saavat ukrainalaiset siirtyvät kuntiin.

Esityksen mukaan lain voimaantulosäännöstä muutettaisiin siten, että kansainvälistä suojelua hakevalle, tilapäistä suojelua saavalle ja ihmiskaupan uhrille, jolla ei ole kotikuntaa, myönnettävää vastaanottorahan perusosaa ja ilman huoltajaa olevalle alaikäiselle myönnettävää käyttö rahaa sekä täydentävää vastaanottorahaa koskevien väliaikaisten säännösten voimassaoloa jatkettaisiin 11.6.2026 asti.

Helsingin kaupunki ei kannata esitystä ja viittaa aiempiin lausuntoihinsa lain väliaikaisesta muutoksesta (Pormestari 12.3.2024 § 24 ja 4.7.2025 § 39) ja niissä esiin nostettuihin seikkoihin, joiden perusteella muutosta ei olisi tullut saattaa voimaan. Helsingin kaupunki pitää valitettavana, että sen antamaa lausuntopalautetta ei ole huomioitu esityksessä.

Helsinki haluaa korostaa, että muutos kohdistuu erityisen haavoittuvassa asemassaa oleviin henkilöihin, kuten lapsiin, yksinhuoltajiin, ikääntyneisiin ja vammaisiin henkilöihin. Tätä näkemystä tukee osaltaan esityksen perusteluosioon (s. 9) nostettu YK:n lapsen oikeuksien komitean antama suositus. Vuonna 2023 Suomelle on annettu suositus välttää sosiaaliturvaetuuksien leikkauksia, jotka vaikuttavat köyhyyden ja syrjäytymisen vaarassa oleviin lapsiin, sekä tehostaa edelleen politiikkansa, jolla pyritään varmistamaan riittävä elintaso kaikille lapsille, kuten turvapaikanhakijalapsille. Kaikissa toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Yhtenä lain tavoitteena on toteuttaa vastaanottotoiminnalle asetettuja säästötavoitteita. Helsinki on jo aiemmissa lausunnoissaan kiinnittänyt huomiota säästötavoitteen epävarmuuteen. Esityksen perusteluissa (s.10) todetaan, että vastaanottorahan perusosan pienentäminen on nostanut täydentävän vastaanottorahan kustannuksia ja että vuodesta 2024 vuoteen 2025 täydentävän vastaanottorahan arvioidaan kasvavan 1.2 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi lisääntynyt taloudellinen neuvonta ja täydentävän vastaanottorahan myöntämisen prosessi sitovat työntekijöitä. Kunnan näkökulmasta tämä on ongelmallista, sillä se on vähentänyt vastaanottojärjestelmän sosiaalityöhön ja sosiaaliohjaukseen käytettävissä olevaa työaikaa, mikä on näkynyt kuntaan siirtyneiden tilanteessa. Helsingissä on todettu, että kuntaan siirtyvillä henkilöillä on väärää informaatiota kunnan/hyvinvointialueen palveluista. Lisäksi velkaantumista havaitaan entistä enemmän. Mikäli vastaanottokeskuksessa ei pystytä vastaamaan esiin nousseisiin palvelutarpeisiin, niiden ratkominen jää kunnan ja hyvinvointialueen vastuulle. Asiakkaiden ongelmatilanteet voivat myös kärjistyä ja pitkittyä, mikä vaikeuttaa yksilöiden ja perheiden kotoutumista.